بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު

ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2019/HC-A/521
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:

* ނަން: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް

* ދާއިމީ އެޑްރެސް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް

* މިހާރުގެ އެޑްރެސް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް

- އިސްތިއުނާފު ހައްދުވި ފަރާތް:

* ނަން: މަޖީދާ ވަހީދު
* އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު: A157788

* ދާއިމީ އެޑްރެސް: ހުރިހިބާމާގެ / ގދ. ގައްދޫ
* މިހާރުގެ އެޑްރެސް: މ. ޒޯއިދުނި / ކ. މާލެ

- ރަޖިސްޓަރީކުރެވުނު ތާރީޚް: 21 އޮކްޓޯބަރ 2019 / 22 ޞަފަރު 1441
- ނިމުނު ތާރީޚް: 07 ރަޖަބު 1441 / 02 މާރިޗު 2020

- އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ކޯޓު އަމުރު: ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2019/1996 އަމުރު

* ނިންމި ކޯޓު: ކްރިމިނަލް ކޯޓު

* މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ކޯޓު އަމުރު

* ނިންމި ތާރީޚް: 26 ސެޕްޓެމްބަރ 2019

- މައްސަލަބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު އަބްދުއްރަޤީބު އިބްރާހީމް   އިސްފަނޑިޔާރު ޝުޖާއު އުސްމާން   ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް (ރިޔާސަތު)

- **ދަޢުވާގެ ހުލާސާ:**

މިއީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2019/1996 ކޯޓު އަމުރު އެ ކޯޓުން ނެރެފައިވާ ޝަރުޢީ އަދި ފޯނުން އެބްސްޓްރެކްޓާ ހިފެހެއްޓުމަށް ބަލާ އެ އަމުރު އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވުން ބެލިފައިވާ ފަސްވިއްޔާއެކެވެ. މި ފަސްވިއްޔާގައި ދަޢުވާކުރެވިފައިވާ ފަރާތަކީ ގދ.ގައްދޫ، ކުދިރިބާގެ / މަލިކާ ވަޙީދު (ދރ.ރ.ކާޑު ނަންބަރު: A157788) އެވެ.

- **ފާހަގަ ކުރެވުނު ނުކުތާތައް:**

01. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2019/1996 ކޯޓު އަމުރަށް ބަލާއިރު، އެ އަމުރަކީ، ގދ.ގައްދޫ، ކުދިރިބާގެ / މަލިކާ ވަޙީދުގެ މައްކަމަށް ތުހުމަތު ކުރެވިފައިވާ މަސްތުވާތަކެތި ބެހޭގޮތުން ކުރެވުނު މައްސަލައިގައި ޝަރުޢީ ޖަލްސާގައި އޭނާ ބަންދުން ދޫކުރުމަށް އަމުރުކޮށް ނެރެފައިވާ ކޯޓުއަމުރެއްކަން އެ ކޯޓު އަމުރުން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

02- ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2019/1996 ކޯޓު އަމުރު ނެރުއްވާފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ފޯނުން އެބްސްޓްރެކްޓާ ހިފެހެއްޓުން ކަމަށް ބުނެ އެ އަމުރު އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން 02 (ދޭއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅައިގެ އިސްތިއުނާފުގައި ގެދާގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ފާހަގަ ކޮށްދެއްވައިފައެވެ.

- **ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ:** ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2019/1996 ކޯޓު އަމުރަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު: 12/2016 (ޖިނާއީ

އިޖްރާއަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާއި، އެޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތް ކުރެއްވުމަކާނުލައި، އެޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާ ޚިލާފަށް ނަޝަރުކުރައްވާ އަމުރެއްކަމަށްބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

- **ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ:** ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގައި "މަތީމަރުހަލާގެ ކޯޓުތަކުން ނިންމާ ނިންމުންތަކަށް އެއަށްވުރެ ދަށު މަރުހަލާގެ ކޯޓުތަކުން ތަބާވާންވާނެ" ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، އެ އުޞޫލަށް ރިޢާޔަތް ނުކުރައްވައި އަމުރު ނެރުއްވައިވާކަމަށްބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

3- ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2019/1996 ކޯޓު އަމުރާއި ޕްރޮސިކިއުޓަރޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން އެ އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކާއި އެނުކުތާތަކާ ގުޅިގެން ދެ ފަރާތުން ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކާއި މައްސަލައާއި ގުޅުންހުރި ލިޔެކިޔުންތަކާއި، ގުޅުންހުރި ޤާނޫނުތަކާއި ޤަވާޢިދުތަކަށް ބަލާއިރު އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ޝަރީޢަތަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

(ހ) **ފުރަތަމަ ކަމަކީ،** 2019 އޮގަސްޓް 27 ވަނަ ދުވަހުގެ 16:30 ހާއިރު ގދ.ގައްދޫ، ކުރިހިޔާވާގެ / މަޒީނާ ފަރީދު އާއި ހ.ސްކަނަލްފާވަރ، ޒާހިދު ރިޔާޒާ މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާކަމަށް އެތަކެތި ގެންގުޅޭ އެތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރާކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލާގައި، މަޒީނާ ފަރީދު ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ ނުވަތަ ގޭބަންދަށް ބަދަލުކޮށްފިނަމަ މަޒީނާ ފަރީދުގެ ސަބަބުން މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށް ގެއްލުން ހިނގާދާނެކަމަށް ފެންނާތީ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MF/2019/2100 "ބަންދާމެދު ގޮތެއްނިންމުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ފޯމު" އިން މަޒީނާ ފަރީދު ބަންދުގައި ބަހައްޓައި ދިނުމަށް އެދުމުން، މަޒީނާ ފަރީދުގެ މައްޗަށް

ތުހުމަތު ކުރެވުނު މައްސަލާގައި، މިމައްސަލާގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ އަނެއްފަރާތް ބަންދުން ދޫކޮށްލާފައިވާކަން މައްސަލައާއެކު ހުށަހެޅި ލިޔެކިޔުންތަކުން އެނގެން އޮންނާނީއާއި، އެމައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވާކަމަށް ވިދާޅުވެފައިވާތީ، އެމައްސަލާގައި މަތީ މަރުހަލާގެ ކޯޓުން ފައިޞަލާކަން ނިމުމުން މިހާ ބަންދުކުރަން ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ބޭނުންފުޅުވާނަމަ ހުށަހެޅުމަކުން މަޖީދާ ވަޙީދު އިތުރަށް ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް ބަޔާންކޮށް ޝަރީޢަތުން މަޖީދާ ވަޙީދު ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް 26 ސެޕްޓެމްބަރު 2019 ދުވަހު ކްރިމިނަލް ކޯޓުން އަމުރުކޮށްފައިވެއެވެ.

(ނ) ދެވަނަ ކަމަކީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 59 ވަނަ މާއްދާއާއި، އެޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހާއާމެދު ތުހުމަތުކުރެވުނު ކުށް އޭނާ ކުރިކަމަށް ތުހުމަތު ކުރެވޭ މިންވަރަށް ހެކި ހުރެއްޖެނަމަ، އަދި އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ، މުޖުތަމަޢަށް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވެދާނެކަމަށް ބެލެވޭނަމަ، އެމީހަކު ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ފަނޑިޔާރު އަމުރު ކުރަންވާނެކަން އެނގެން އޮންނައިރު، ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހާ ބަންދުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނާ އެއްގޮތަށްތޯ ނުވަތަ ޤާނޫނާ ޚިލާފަށްތޯ ބެލުމުގައި، ކުށުގެ ބާވަތާއި ކުށުގެ ކުޑަބޮޑުމިނަށް ބަލަންޖެހޭކަމާއި،

ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައަށް ބަލާއިރު މަޖީދާ ވަޙީދުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވަނީ، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ކުށް ކަމަށްވާއިރު، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ކުށަކީ ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއްގެ ގޮތުގައި ބެލެން ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށެއްކަން އެނގެން އޮންނައިރު، އަދި މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ކުށަކީ މުޖުތަމަޢަށް ނުރައްކާތެރިކަން ބޮޑު ކުށެއް ކަމުގައި ތަކުރާރުކޮށްފައިވާ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/SC-A/33 ޤަޟިއްޔާގައި

ކަނޑައަޅާފައިވާކަން އެނގެން އޮންނައިރު، މިމައްސަލައާއި ގުޅިގެން މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ފަރާތުން އެލްބަން ހުށަހެޅި އެލްބުގެ ނަންބަރު 145-J/MF/2019/2100 "ބަންދާމެދު ގޮތެއްނިންމުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ފޯމު" އަށް ބަލާއިރު މަތީގައި ވަކިވެފައިވާ މައްސަލައިގެ ތަޙުޤީޤުކުރެވޭ ކުރިމަތީ ދިޔަވަރަށް ހުރި ފާހަގަ ހުށަހެޅިފައިވާކަން އެނގެންނެތުމާއި،

އެހެންކަމުން މަތީގެ ވަކިވުމުގެ މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ ކުރިމަގު ޖެހިގެން ބޭބޭ ކުރީއްކަމަށް

ކަނޑައެޅިފައި ބެލެހެއްޓުމުގެ މައްސަލައިގެ މި މައްސަލަތަކުގައި މަތީގެ ވަކިވުމުގެ މައްސަލަތަކުގެ ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ ދިރާސާފައިވާ

ހުރި ފާހަގަގެ މައްސަލައި ބަލާ އެހެން ކުރެވުނުކަމުގައި ތަޙުޤީޤުތަކުގެ ފާހަގަކޮށް ބޭނުންގައި ބޭރުހެޅުމަށް

ކަނޑައެޅިފައިވާ އިޖުރާއަތުތަކަށް ބަލާއިރު؛ މިފަދަ ތަޙުޤީޤެއްގައިވާ ފާހަގަކޮށް ދޫކުރުމަށް ހުރިމަކީ މުޖުތަމަޢުގެ

ސަލާމަތަށް ނުރައްކާވެދާނެ އިޖުރާއަތުތަކަށް ބަލަންޖެހޭކަމެވެ.

(ނ) **ތިންވަނަ ކަމަކީ**، ބަންދުކުރި މަޖުރިމާގެއިވާ މައްސަލަތަކާއި ހަވާލާ ދަރަޖަބެން ހުކުމުގެ

ހިނގަމުންދާ ޝަރީޢަތުތަކުގައި އިސްތިއުނާފަށް ހާޒިރުވެގައި ގެނދި ހައިކޯޓުން ބަންދުގެ މުއްދަތު ޖެހުމަކަށް،

އެމައްސަލައާއެގެ މައްސަލައިގެ ތަޙުޤީޤުކޮށް ދަރު ކޯޓުން ނިންމާ ނިންމުން އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ކުރިން އެމައްސަލައިގެ

މައްސަލާގެ ތަޙުޤީޤު ހައިކޯޓުން ވަރަވަ ވަދުވުމަށްކަމާއި، ހުކުމުގައިވާ ދަރުވާގެ މައްސަލާގައި ދަރުކޯޓުން ގޮތެއް

ނިންމުމުގެ ކުރިން އެމައްސަލާ ތަ ގޮތް ހިޔާލެއް ހައިކޯޓުން ވަކިންކޮށް އެހެރިތަކުގެ މައްސަލަ ބަރަދަށް ދީ

ނުވަތަ ބަރަދަށް ދުވަހު ނިންމުމަކަށް ބަލައި ގޮތް ކަނޑައެޅިދަކަށް، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ނިޔާމާއި ހިލާފު

ކަމެއްކަމާއި، ވީމާ އިސްތިއުނާފު ޝަރީޢަތުގެ ނިންމުމުގައި ދަރުކޯޓުގައި ހިނގަމުންދާ ޝަރީޢަތުތަކާއި ގުޅިގެން

ހައިކޯޓުން ބަންދުގެ މުއްދަތު ޖެހުމަކަށް އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ބައްދަލު ނުކުރާނަމަ އިސްތިއުނާފުކުރާ

ކުރަންކަމުގައިކަމާއި، އެހެންކަމުން، ހިނގަމުންދާ ޝަރީޢަތުތަކާއި ގުޅިގެން ބަންދާއިމެދު ދަރުކޯޓުން ނިންމާ

ނިންމުންތަކެއް ހައިކޯޓުން ބާތިލުކޮށް، އެމައްސަލަ ބަލަންޖެހޭ ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކަށް ބަޔާންކޮށްދިނުމުން، އެއުޞޫލުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، އެމައްސަލައިގައި ބަންދާއިމުދު ގޮތުން ނިންމުމަކީ ދަށު ކޯޓުން ނިންމަންޖެހޭ ނިންމުމެއްކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/HC-A/279 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

(ރ) ހަމަތަކުވަނަ ކަމަށް، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވިދިޔަ ސަބަބުތަކަށް އެފަދައިން ހުކުމުން މިމައްސަލަ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަސްޓްއިންސްޓަންސް އިއްތިފާޤުވެވިފައިވާ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2019/1996 ކޯޓު އަމުރަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ކަމަކާއި، ނަމަވެސް މަޖިލީ ވަކީލުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތު ކުރެވިފައިވާ ކުށުގެ މައްސަލައާ ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް މިހާރު ހުށަހެޅި ޝަރީޢަތުގައި އޮތް މައްސަލައެއް ކަމުން، އެ މައްސަލައިގައި މަޖިލީ ވަކީލުގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމަންޖެހޭނީ އެމައްސަލަ ބަލާ ކޯޓުން، އެމައްސަލަ ބަލާ ފަސްޓްއިންސްޓަންސްކަމާއި، އެހެންކަމުން، މަޖިލީ ވަކީލު ބަންދުގައި ބަހައްޓައިދިނުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅައިފިނަމަ، އިސްވެ ދާހަގެ ކުރިމިނަލް ކަންކަމުގެ އަމިގައި ގޮތެއް ކަނޑައަޅަން ޖެހޭނެ ކަމުގައެވެ.

- **ޙުކުމް:**

ދެންފަހެ އިސްވެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ކަންކަން އެގޮތަށް ހުރުމުން ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2019/1996 ކޯޓު އަމުރުން ގދ.ގައްދޫ، ކުދިރިބާވާގެ / މަލީހާ ވަހީދު (ދ.ރ.ކާޑު ނަންބަރު: A157788) ޝަރުޠުކޮށް ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް ނިންމި ނިންމުން ބާޠިލުކޮށް، މަލީހާ ވަހީދުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުށުގެ މައްސަލައާ ކޯޓަށް މިހާރު ހުރަހެޅި ޝަރީޢަތުގައި އޮޅު މައްސަލައެއް ކަމުން، މަލީހާ ވަހީދު ބަންދުގައި ބަހައްޓައިދިނުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް އެދުން ހުށަހަޅުއްވިނަމަވެސް، މި ޤަޟިއްޔާގައި ފާހަގަކޮށްދީފައިވާ ކަންކަމުގެ އަލީގައި، އެކޯޓުން މިމައްސަލަ ހުށަހަޅާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 05 (ފަހެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ގދ.ގައްދޫ، ކުދިރިބާވާގެ / މަލީހާ ވަހީދު (ދ.ރ.ކާޑު ނަންބަރު: A157788) ގެ ބަންދާ ގުޅޭ ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ގޮތެއް ނިންމުމަށް އަންގާ އަމުރުކުރީމެވެ.